Višje sodišče v Ljubljani
Gospodarski oddelek

VSL sklep I Cpg 1082/2011
ECLI:SI:VSLJ:2011:I.CPG.1082.2011

| | |
|---|---|
| **Evidenčna številka:** | VSL0069468 |
| **Datum odločbe:** | 10.11.2011 |
| **Področje:** | CIVILNO PROCESNO PRAVO - ARBITRAŽNO PRAVO |
| **Institut:** | arbitražni dogovor - izključitev sodne pristojnosti - jasnost arbitražnega dogovora - patološka arbitražna klavzula |

# Jedro

S pogodbenim določilom pravdni stranki nista jasno in izrecno izključili pristojnosti sodišča za reševanje sporov iz te pogodbe, ker je očitno predviden še nadaljnji postopek pred sodiščem. Tak zapis se zato ne more razlagati kot sporazum strank o tem, da spor predložita v reševanje izključno arbitraži.

# Izrek

I. Pritožbi se ugodi in se izpodbijani sklep sodišča prve stopnje razveljavi.

II. Tožena stranka sama krije svoje stroške pritožbenega postopka.

# Obrazložitev

1. Z izpodbijanim sklepom je sodišče prve stopnje odločilo, da Okrožno sodišče v Novem mestu ni pristojno za odločanje v tej zadevi (I. točka izreka) ter razveljavilo sklep o izvršbi Okrajnega sodišča v Trebnjem Ig 2001/00138 z dne 27. 7. 2001 in tožbo zavrglo (II. točka izreka). Tožeči stranki je naložilo, da toženi stranki povrne pravdne stroške v višini 1.468,22 EUR, v primeru zamude s pripadajočimi zakonskimi zamudnimi obrestmi (III. točka izreka).

2. Proti sklepu se pravočasno pritožuje tožeča stranka „iz vseh pritožbenih razlogov, zlasti pa zaradi kršitev določb Zakona o pravdnem postopku (v nadaljevanju ZPP), napačne uporabe materialnega prava in zmotne ter nepopolne ugotovitve dejanskega stanja“. Predlaga, da pritožbeno sodišče pritožbi ugodi, izpodbijani sklep v celoti razveljavi in odloči, da je sodišče prve stopnje pristojno reševati ta spor.

3. Tožena stranka v odgovoru na pritožbo predlaga zavrnitev pritožbe, potrditev izpodbijanega sklepa ter povrnitev pritožbenih stroškov, katere tudi priglasi.

4. Pritožba je utemeljena.

5. V obravnavani zadevi je sodišče prve stopnje presodilo, da je za reševanje predmetnega spora na podlagi veljavnega pisnega dogovora, vsebovanega v 10. členu Gradbene pogodbe št. 8/97 z dne 8. 9. 1997 (priloga B3; v nadaljevanju gradbena pogodba), pristojna arbitraža. Iz tega razloga se je na ugovor tožene stranke izreklo za nepristojno, razveljavilo v postopku opravljena dejanja in tožbo zavrglo.

6. Tožeča stranka v pritožbi zatrjuje, da je sodišče prve stopnje povzelo le prvi del 10. člena gradbene pogodbe, ni pa upoštevalo nadaljevanja z vsebino: „V nadaljnjem pravdnem postopku je merodajno Okrajno sodišče v Novem mestu.“ Pogodbeni stranki se torej nista dogovorili, da je odločitev arbitražne komisije dokončna in obvezujoča, temveč sta določili le vmesno postajo za lažjo in hitrejšo pot do dokončne odločitve, katero pa ima lahko le sodišče. Arbitražnega sporazuma po oceni tožeče stranke tako ni bilo.

7. Tožena stranka temu nasprotuje in v odgovoru na pritožbo zatrjuje, da veljavni arbitražni sporazum obstaja, saj je treba upoštevati zakonsko določilo, po katerem ima arbitražna odločba nasproti strankam moč pravnomočne sodbe. Pogodbeno določilo, na katerega se sklicuje tožeča stranka, pa se nanaša le na morebitni postopek po končanem arbitražnem sporazumu zaradi razveljavitve arbitražne odločbe, ne izključuje pa dogovorjenega arbitražnega sporazuma.

8. Jedro spora predmetnega pritožbenega postopka predstavlja vprašanje, ali sta pravdni stranki za reševanje sporov iz

gradbene pogodbe izključili sodno pristojnost. Obe pravdni stranki se ob tem sklicujeta na samo vsebino pogodbe. Ta v 10. členu namreč vsebuje določilo, ki se glasi: „Morebitne spore bosta stranki reševali sporazumno. Če pa se ne bi mogli sporazumeti, bo sporno vprašanje reševala arbitražna komisija, v katero imenuje vsaka stranka po enega predstavnika, predsednika pa izbereta sporazumno. V nadaljnjem pravdnem postopku pa je merodajno Okrajno sodišče v Novem mestu.“ Pritožbeno sodišče ob tem pojasnjuje, da predstavljajo skladno s 50. členom Zakona o arbitraži (v nadaljevanju ZArbit) pravno podlago za presojo veljavnosti arbitražnega sporazuma razveljavljene določbe ZPP, na katere pa se sodišče prve stopnje v obrazložitvi (poleg ZArbit) tudi sklicuje.

9. Ena izmed temeljnih značilnosti arbitražnega dogovora je v tem, da stranki po lastni volji izključita sodno intervencijo in zaupata reševanje spora arbitraži. Namen strank reševati spor pred arbitražo mora biti zato jasno izražen. Iz vsebine arbitražnega dogovora mora torej nedvoumno izhajati, da sta pogodbeni stranki z njim sodno pristojnost izključili (prim. sklepa Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 911/2005 z dne 27. 10. 2005 in I Cpg 219/2007 z dne 12. 4. 2007 ter sklep Višjega sodišča v Kopru I Cpg 6/2007 z dne 16.11.2007). Nadalje ima v skladu s prvim odstavkom 475. člena ZPP arbitražna odločba nasproti strankam moč pravnomočne sodbe (če ni v pogodbi dogovorjeno, da se lahko izpodbija pred arbitražo višje stopnje). Pravni značaj dogovora o arbitraži ima tako le dogovor, v skladu s katerim stranki priznata arbitražni odločbi zavezujoč in dokončni učinek.

10. Pritožnik utemeljeno opozarja, da sodišče prve stopnje ob sprejemanju izpodbijane odločitve ni upoštevalo celotnega določila 10. člena gradbene pogodbe. Pritožbeno sodišče upoštevajoč celotni zapis te določbe ugotavlja, da ne gre za pravi arbitražni dogovor, ki bi izključeval sodno pristojnost. Gre za t.i. patološko arbitražno klavzulo (1), saj pogodbeni zapis vsebuje dvom in nejasnost o tem, ali je učinek arbitražne odločbe sploh izenačen s sodno. S predmetnim pogodbenim določilom pravdni stranki namreč nista jasno in izrecno izključili pristojnosti sodišča za reševanje sporov iz te pogodbe, ker sta očitno predvideli še nadaljnji postopek pred sodiščem. Tak zapis se zato ne more razlagati kot sporazum strank o tem, da spor predložita v reševanje izključno arbitraži. Prav tako pa zapisa te določbe ni mogoče razumeti tako, kot v odgovoru na pritožbo predlaga tožena stranka. Če bi namen strank bil, da dogovorita krajevno pristojnost sodišča zgolj v primeru vloženega zahtevka za razveljavitev arbitražne odločbe (prim. 477. člen ZPP), bi morali to izrecno zapisati. Zgolj iz besedne zveze „v nadaljnjem pravdnem postopku“ tega namreč ni mogoče razbrati. Po oceni pritožbenega sodišča je besedilo 10. člena gradbene pogodbe torej dvoumno, saj sta stranki za reševanje sporov predvideli tako arbitražo kot sodišče. To pa pomeni, da nista jasno izrazili volje ter dosegli soglasja, da je odločitev arbitraže dokončna in zavezujoča.

11. Arbitražna klavzula je tako neveljavna, saj zaradi svoje nejasnosti ni primerna za uporabo (2). Iz tega razloga 10. člen gradbene pogodbe nima procesnih učinkov, kot jih določa prvi odstavek 464. člena ZPP. Glede na to se izkaže, da je sodišče prve stopnje zmotno presodilo, da sta pravdni stranki sklenili veljaven arbitražni dogovor. Zato je pritožbeno sodišče pritožbi tožeče stranke ugodilo ter izpodbijani sklep sodišča prve stopnje razveljavilo (3. točka 365. člena ZPP).

12. Tožeča stranka stroškov pritožbenega postopka ni priglasila, zato je odločanje o njih odpadlo. Tožena stranka pa krije svoje stroške z odgovorom na pritožbo sama, saj za postopek niso bili potrebni glede na to, da so bile vse relevantne navedbe podane že tekom postopka pred sodiščem prve stopnje (prvi odstavek 155. člena ZPP v zvezi s 165. členom ZPP).

---

(1) To so klavzule, ki lahko zaradi svoje nejasnosti, nepopolnosti, dvoumnosti ali vsebinske kontradiktornosti otežijo ali celo onemogočijo potek arbitražnega postopka. Tovrstne klavzule sicer niso neveljavne same po sebi, temveč je treba v vsakem primeru posebej presojati, ali je vsebino arbitražnega sporazuma mogoče nedvoumno ugotoviti (prim. Ude, Arbitražno pravo, GV Založba, Ljubljana, 2004, str. 80 in Triva, Uzelac, Hrvatsko arbitražno pravo, Narodne novine, Zagreb, 2007, str. 57).

(2) Konvencija o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb (t.i. Newyorška konvencija z dne 10. 6. 1958) v 3. odstavku drugega člena določa, da sodišče ni dolžno upoštevati arbitražnega dogovora, če je ta nehal veljati, nima učinka ali ni primeren za uporabo („null and void, inoperative or incapable of being performed“).

**Zveza:**

ZPP člen 464, 464/1, 475, 475/1, 477.
ZArbit člen 50.

**Datum zadnje spremembe:**19.03.2012